

Ένας επίλογος για τα Χριστούγεννα (Ηλίας Λιαμής, δρ. Θεολογίας, Καθηγητής Μουσικής, Πρόεδρος της Συνοδικής Υποεπιτροπής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος)

/ [Πεμπουσία](#)

Τό ξασπρισμένο ψαροκόκκαλο των Χριστουγέννων

(προδημοσίευση από το βιβλίο Ηλίας Λιαμή

«ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ»

από τις εκδόσεις ΠΟΡΦΥΡΑ)

Μυστήριες οι μέρες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς. Παράξενες. Και ενίοτε πικρές. Γεμάτες οι παιδικές μας αναμνήσεις με δώρα και μυρουδιές. Και κάθε χρόνο, όπως από τα περσινά λαμπιόνια μια σειρά ποτέ δεν ανάβει - κι ας την είχαμε βάλει «υγιέστατη» στην κούτα - έτσι κι απ' τη χαρά την περσινή κάθε

φέτος όλο και κάτι λείπει. Πιάνουμε ένα ένα τα λαμπάκια να δούμε ποιο κήκε και κρατάει όλη τη φωτεινή πλεξούδα σβηστή, σκαλίζουμε και τις μουδιασμένες μας καρδιές να βρούμε τι περσινό αρνιέται φέτος να ζωντανέψει και μας κρατάει χλιαρούς και αμήχανους.

Μπορεί να βγήκαμε από τα μνημόνια, η αγοραστική μας δύναμη κάπως να βελτιώθηκε, η χαρά όμως όλο κι ακριβαίνει. Κι ας αγωνίζεται ο Αι-Βασίλης να στέλνει χαζοχαμόγελα απ' τις διαφημίσεις με τα ούισκυ. Κι ας σκαρφίζονται τα νυχτερινά κέντρα όλο και εντυπωσιακότερα ρεβεγιόν. Κι ας έρχεται για κάποιους ο 13ος μισθός - μισθός ή αποζημίωση; - μιάς χρονιάς άχρωμης, άοσμης και άγευστης για να ανταλλαχθεί με λίγα δώρα και καμιά λιχουδιά. Τι να πρωτοπρωλάβει κι αυτός και τι να πρωτομπαλώσει!

Είναι οι μέρες των παιδιών αυτές. Πρώτα βεβαίως των παιδιών στην ηλικία. Όσων τουλάχιστον δεν άρχισαν φροντιστήριο απ' το Δημοτικό, μπας και χάσουν το τραίνο της «επιτυχίας». Είναι όμως ημέρες και των άλλων παιδιών. Έκείνων των εγκλωβισμένων μέσα στα χαλάσματα της ψυχής μας, εκείνων των παιδιών των καταπλακωμένων από έννοιες, μετοχές και αβάσταχτες απουσίες. Κάτω απ' τα ερείπια είναι οι φίλοι του Χριστού. Τον ψάχνουμε στα ρεβεγιόν κι Αυτός στήνει τη φάτνη Του κάτω απ' τις σπασμένες τσιμεντόπλακες. Τι να φταίει; Μπορεί χρόνο με το χρόνο να συσσωρεύονται όλο και περισσότερο ανείπωτες συγνώμες. Μπορεί να 'ναι ο χρόνος που κάθε Πρωτοχρονιά μας στέλνει ειρωνικά χαμόγελα. Μπορεί και η απάντηση να βρίσκεται στο διάλογο του πατέρα Παΐσιου με έναν επισκέπτη, όταν τον ρώτησε γιατί με το πέρασμα των χρόνων δεν νιώθει τη Θεία Κοινωνία

όπως την ένιωθε όταν ήταν μικρός.

«'Αν έχεις παιδιά, μπορείς να το καταλάβεις», του απάντησε. «'Ο πατέρας δίνει στα μικρά παιδιά του γλυκίσματα. 'Αργότερα, όταν μεγαλώσουν, πρέπει μόνα τους να τ' αγοράζουν. 'Έτσι και ο Θεός στην αρχή δίνει τη Χάρη Του, αργότερα όμως θέλει προσωπικό αγώνα από μας για να νιώσουμε τη Θεία Κοινωνία» (Πρεσβυτέρου Διονυσίου Τάτση, 'Υπαίθριο αρχονταρίκι· καταγραφή διδαχών του π. Παισίου, σ. 35).

Δεν ισχύει αυτό μόνο για τη Θεία Κοινωνία. Όλοι ξέρουμε πως καθώς ο καιρός περνάει, όλο και δυσκολότερα στάζει Θεία Χάρη ο ουρανός. Γιατί; Ποιος πατέρας δε χαίρεται να βλέπει να γλυκαίνονται τα παιδιά του! Είναι όμως χαρά και καμάρι να τα βλέπει να αγωνίζονται, να κουράζονται και να κερδίζουν πανάξια τη γλύκα αυτή. Διψάμε και μείς για λίγες στάλες γλύκα να ποτίσουμε την άνυδρη καθημερινότητά μας. Πίνουμε, πίνουμε μα η δίψα μένει, σαν το νερό να 'ναι θαλασσινό. Και να πείς πως δεν αγωνιζόμαστε και δεν κουραζόμαστε και δε δουλεύουμε! Δε φτάνουν πιά οι 24 ώρες της μέρας. 'Αντρόγυνα βλέπονται μονάχα τα βράδια. Παιδιά συναντούν τους γονείς τους μόνο τα Σαββατοκύριακα. Ποτέ δεν πρέπει να δούλεψε έτσι το ανθρώπινο γένος. Ποιος να το 'λεγε όμως πως την εποχή των έξυπνων επενδύσεων, οι πιο περιζήτητες μετοχές θα ήταν οι πιο σκάρτες, οι πιο χωμάτινες, οι πιο καταδικασμένες. Και οι πιο ακριβές. Είναι πικρό να έχεις θυσιάσει οικογένεια, σχέσεις, χρόνο, την υγεία σου, την ίδια σου την ψυχή, και τη στιγμή της πληρωμής, πριν προλάβεις ν' αγγίξεις το αντίτιμο των θυσιών σου, όλα να μεταβάλλονται σε σκόνη. Δεν ήταν αυτή η παρότρυνση του πατέρα Παΐσιου. 'Εκείνος μίλησε για έναν γλυκό προσωπικό αγώνα σκαψίματος μέσα στα ερείπια του εαυτού μας και του κόσμου. Έναν αγώνα πολλού πόνου και κόπου, μα έχοντας πάντα δίπλα εκεί, την πλάτη του 'Εσταυρωμένου, πρόθυμη να σηκώσει το βάρος και να παρηγορήσει μ' ένα γλυκό πατρικό χάδι την καθημερινή κατάρρευση από το σεισμό της διαπίστωσης ότι Θεοί δεν είμαστε, ότι οι πύργοι μας καταρρέουν, ότι το κορμί μας καταρρέει, ότι τα προγράμματά μας αποδείχνονται μετοχές φούσκες. Έναν αγώνα που δεν καλύπτεται τηλεοπτικά, μα που όποιος τον γευτεί, διαπιστώνει ότι αν υπάρχει ακόμη ανθρώπινος πολιτισμός, είναι γιατί κάποιοι άσημοι και ανώνυμοι κάνουν ταπεινά ο,τι καλύτερο μπορούν για ν' αλαφρώσουν τον πόνο του διπλανού τους και γιατί κάποιοι άλλοι λειώνουν τα γόνατά τους στην προσευχή για τη σωτηρία του γένους των ανθρώπων.

Τελικά φαίνεται πως αμαρτία δεν είναι τίποτ' άλλο από μια κακή επένδυση. Και η απάτη της αποκαλύπτεται περίτρανα κυρίως τις χρονιάρες μέρες. Είμαι σχεδόν βέβαιος πως αν μερικοί μπορούσαν, θα καταργούσαν κι αυτές και τις Κυριακές και κάθε μέρα που καλεί το μαγκανοπήγαδο για λίγο να ξαποστάσει. Γιατί οι μέρες αυτές πονάνε. Τις μέρες αυτές, σαν σταματούν οι μηχανές και τα κομπιούτερ, ακούγονται ισχνές φωνές παιδιών κάτω απ' τα ερείπια. Κι αντί να επιβάλλουμε απόλυτη ησυχία, μήπως και βρούμε από που βγαίνουν, τις θάβουμε πιο βαθιά μέσα στους ήχους των πρωτοχρονιάτικων σόου, των ρεβεγιόν και των πολυκαταστημάτων.

Μυστήριες οι μέρες των Χριστουγέννων. Παράξενες. Και απογοητευτικές. Περιμένουμε να μας γεμίσουν χαρά. Και τελικά αποδειχνεται πως περιμένουμε κι αυτές το ίδιο από μας. Τις γεμίζουμε δώρα και χριστουγεννιάτικα στολίδια. Έξωτικές συνταγές και ακριβές σαμπάνιες. Κι αυτές, αχάριστες, μας προσπερνούν και δίνουν τα δώρα τους σε τύπους άσχετους και μέρη απίθανα. Όπως καλη νύχτα στο κελλί του Παπα - Τύχωνα, όπως αναφέρει ένα Γεροντικό του Όρους:

«Κάθε Χριστούγεννα ο Γέροντας θα οικονομούσε μια ρέγκα, για να περάση όλες τις χαρμόσυνες ημέρες του Δωδεκαημέρου με κατάλυση ιχθύος. Την δε ραχοκοκκαλιά της ρέγκας δεν την πετούσε, αλλά την κρεμούσε με μια κλωστή και, όποτε ήταν καμιά Δεσποτική ή Θεομητορική εορτή και είχε κατάλυση ιχθύος, έβραζε λίγο νερό σ' ένα κονσερβοκούτι, βουτούσε την ραχοκοκκαλιά δυό-τρεις φορές στο νερό, για να πάρη λίγη μυρωδιά, και μετά έριχνε λίγο ρύζι. Έτσι έκανε κατάλυση και κατηγορούσε και τον εαυτό του ότι τρώει και ψαρόσουπες στην έρημο! Την

ραχοκοκκαλιά αυτή την κρεμούσε πάλι στο καρφί και για άλλη κατάλυση, μέχρι που άσπριζε πιά και τότε την πετούσε».

Ψήνουμε και τηγανίζουμε και σωτάρουμε και μαρινάρουμε τόνους κρέατος και βουτύρου και εξωτικών εδεσμάτων και τη γλύκα ενός ξασπρισμένου ψαροκόκκαλου ακόμη δεν την αξιωθήκαμε. Ίσως κάποτε. Γιατί όχι φέτος;